

Vi taster os væk fra hinanden

EPJ'en fanger alt – undtagen blikket.
I forsøget på at dokumentere det hele
risikerer vi at miste det vigtigste: nærværet.

Hun satte sig ned uden hast. Lukkede døren efter sig og placerede sig for enden af bordet med tasken i skødet. Der var ikke noget i hendes kropssprog, der skreg "akut" – men heller ikke noget, der signalerede ro. Øjnene flakkede lidt. Stemmen lød mekanisk, som én, der havde øvet sig foran spejlet: "Jeg sover dårligt... Jeg er træt hele tiden... Jeg tror, jeg er ved at blive syg". Jeg nikkede. Ikke bare som refleks, men for at vise, at jeg lyttede. For det gjorde jeg. Eller prøvede. Men mens hun talte, lå EPJ'en åben foran mig. Cursoren blinkede i notatfeltet, og jeg vidste, at hvis jeg ikke skrev noget nu, ville jeg glemme detaljerne senere. Jeg tastede med venstre hånd, mens jeg forsøgte at holde fast i øjenkontakten. En indre stemme listede kravene op: aktuelt, objektivt, plan, diagnosekode, regning. Det var ikke uvilje. Ikke manglende empati. Det er bare den virkelighed, vi arbejder i.

Dokumentationens paradoks

Vi taster os væk fra hinanden. Ikke fordi vi vil, men fordi vi skal. Vi skal dokumentere, kode, beskytte os selv og systemet. Vi skal sikre, at alt er skrevet ned, ikke bare for vores egen skyld, men også for næste led. For tilsynet. For patientens ret til aktindsigt. Men undervejs risikerer vi at miste den samtale, som dokumentationen prøver at fastholde.

Det er et paradoks, som bliver ved med at nage: at skrive om samtalen, mens den foregår, og samtidig forsøge at være til stede i den. Jeg vil så gerne være nærværende, så jeg kan se det menneske, som rummer patienten, og jeg vil så gerne være effektiv, så jeg kan hjælpe alle. Men at være 100 % begge dele er en matematisk umulighed.

Tempoet er blevet en præmis

Jeg kan godt huske de dage, hvor jeg virkelig var nærværende, hvor jeg lod fingrene hvile og i stedet fulgte samtalen til ende, før jeg skrev. De dage går jeg ofte hjem med en følelse af at have gjort noget rigtigt, også selvom notatet først kom bagefter. Men efterhånden er tempoet blevet en præmis. Der er flere patienter, flere opgaver, flere systemkrav og færre pauser. Hvis jeg venter med at skrive, risikerer jeg, at det hele smuldrer i hukommelsen, før jeg når næste patient. Andre dage fylder det administrative så meget, at jeg næsten glemmer, hvad der egentlig er min kerneopgave.

Signaler, der kræver tilstedeværelse

Nogle gange, når jeg læser det, jeg har skrevet, ved jeg, at det rummer det nødvendige, men ikke altid det, der betød noget for patienten. Det, jeg fik skrevet, dækker over det hul, der opstod. Og den fornemmelse følger mig ud af konsultationen, som en rest, jeg ikke kan formulere, men som lægger sig i mig. Det er sjældent noget konkret, man overser. Det er det ubestemmelige. Det, der ligger mellem sætningerne. Blikket, der tøver. Pausen, der kommer efter ordene. Stemmens svage ændring. De signaler kræver tilstedeværelse. Ikke bare fysisk, men mentalt. Og den opmærksomhed, vi giver skærmen, tager vi fra det menneske, der sidder foran os.

Vi taster os væk fra hinanden. Ikke fordi vi vil, men fordi vi skal. Vi skal dokumentere, kode, beskytte os selv og systemet.

Det er en mærkelig fornemmelse. At gøre det rigtige og alligevel mærke, at det ikke var nok. At vide, at jeg overholdt retningslinjen, at notatet er fagligt i orden, men at der var noget, jeg ikke fik med. Noget, der blev sagt med kroppen, ikke med stemmen. Noget, jeg godt mærkede, men som gled forbi, fordi jeg lige var optaget af at finde det rette felt i systemet.

Jeg går hjem og tænker over det. Ikke hver dag, men ofte nok til, at jeg bemærker det. Som en tynd film af uro, der lægger sig over arbejdsdagen. Ikke dramatisk, men tung nok til at kunne mærkes.

Det vigtigste står mellem linjerne

For nylig havde jeg en ældre patient til årskontrol. Vi talte om blodtryk, medicin og de sædvanlige tal. Det hele så fint ud. Men da vi var ved at runde af, sagde hun: ”Jeg tror, jeg er begyndt at fylde lidt for meget derhjemme”. Jeg lyttede, anerkendte, spurgte kort ind. Der var ikke noget akut, ingen klar handleplan, men det slog mig, hvor sjældent sådanne sætninger får plads i det, vi dokumenterer. Det kom ikke med i notatet. Men det var måske det vigtigste, hun sagde den dag.

Følelsen af at skrive baglæns

For nylig sad jeg en aften og indtalte epikriser. Patienterne var udskrevet, de næste var allerede indlagt, og jeg forsøgte at rydde skrivebordet mentalt og praktisk. Ved én epikrise tøvede jeg. Det var en patient, jeg knap havde talt med. Der havde været travlt, og samtalen blev aldrig rigtig til en

samtale. Alligevel skulle jeg nu skrive noget, der lignede en sammenfatning af et forløb. Jeg følte mig som en, der skrev baglæns, prøvede at rekonstruere betydningen af et møde, der aldrig rigtig fandt sted. Det føltes ikke lægeligt, men administrativt. Og det skar lidt i fagligheden. Som om jeg var ved at miste forbindelsen til det, der engang tændte mig ved faget.

Uvurderlige øjeblikke i mødet med patienten

Vi er opdraget til at komme videre. Til at prioritere flow, systematik, fremdrift. At holde tempoet, nå det næste, udfylde felterne. Regning og flueben, så er vi glade. Der er sjældent nogen, der siger: ”Tag dig tid.”

Men nogle gange er det præcis det, vi burde gøre. Det kræver kun et øjeblik, men det øjeblik kan betyde forskellen mellem at blive mødt og at blive overset. En underviser sagde engang: ”Mødet med patienten er dit vigtigste redskab – og det første, du risikerer at miste”. Det lød abstrakt dengang. I dag føles det konkret. Det vigtigste redskab er ikke stetoskopet, ikke journalen, ikke blodprøvesvarene; det er opmærksomheden og evnen til at være til stede med et andet menneske i samme rum, samme minut.

Nærvær kræver i virkeligheden ikke så meget. Det kræver ikke lange samtaler, filosofiske refleksioner eller overskudstimer. Det kræver bare, at vi ser op. At vi holder en pause, før vi skriver. At vi lytter, som om vi ikke allerede ved, hvad der kommer.

”

Det vigtigste redskab er ikke stetoskopet, ikke journalen, ikke blodprøvesvarene; det er opmærksomheden og evnen til at være til stede med et andet menneske i samme rum, samme minut.

Vi skal ikke være helgener. Vi skal ikke være perfekte. Men vi skal turde insistere på det, vi selv ved, er vigtigt, også når det ikke kan måles. For patienten mærker det. Og vi mærker det.

Det burde ikke føles som et valg mellem at lytte og at skrive. Men det gør det. Alt for ofte. Og hver gang vi vælger skærmen, vælger vi også noget fra.

Så jeg bad hende vente et øjeblik. Trykkede på gem og luk. Lagde hænderne i skødet og vendte mig helt mod hende. Og først dér begyndte samtalen. Det tog ikke længere tid – men det føltes anderledes. Og jeg gik hjem og tænkte: Det dér, det var lægeligt arbejde. I det øjeblik tasterne tav, blev der plads til alt det, vi ellers taster os væk fra. ●

En ung almenmediciner skriver i hvert nummer af Practicus en FYAM-klumme om et valgfrit tema.

